

دوره حقوق کودک - دکتر دوازدهم

منع تنبیه بدنی کودکان

www.ketab.ir

تألیف:

دکتر احمد رضا بهنیا فر

با دبیاچه و نظارت:

دکتر محمود عباسی

دبیر مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک

سرشناسه: بهنیاقر، احمدرضا، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور: منع تنبیه بدنی کودکان / تألیف احمدرضا بهنیاقر؛ با دیباچه و نظارت
محمود عباسی.

مشخصات نشر: تهران: حقوقی، پژوهشکده نوآوری حقوقی، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص؛ ۱۴×۲۱ س.م.

فروست: دوره حقوق کودک؛ دفتر دوازدهم.

شابک: دوره ۱-2-97610-622-978؛ جلد 2-5-97610-622-978

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۱۱-۲۱۶.

موضوع: تنبیه بدنی کودکان - قوانین و مقررات - ایران

موضوع: Corporal punishment of children -- Law and legislation -- Iran

موضوع: تنبیه بدنی کودکان - ایران

موضوع: Corporal punishment of children -- Iran

موضوع: تنبیه بدنی کودکان (فقه)

موضوع: Corporal punishment of children (Islamic law)

موضوع: حقوق کودک - ایران

موضوع: Children's rights -- Iran

شناسه افزودن ماهی، محمود، ۱۳۴۲ -

رده‌بندی کنگره: KMH۵۱۵/۵

رده بندی دیویی: ۳۵-۳۶۰۵۵۰

شماره کتابشناسی ملی: ۶۲۰۰۰۶۲

وضعیت رکورد: فیبا

منع تنبیه بدنی کودکان

دوره حقوق کودک - دفتر دوازدهم

تألیف: دکتر احمدرضا بهنیاقر

با دیباچه و نظارت: دکتر محمود عباسی

صفحه‌آرایی: زینب حاجتمند

طرح جلد: محمدحسن عرفان‌منش

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: اعتماد

شابک جلد: ۲-۵-۹۷۶۱۰-۶۲۲-۹۷۸

شابک دوره: ۱-۲-۹۷۶۱۰-۶۲۲-۹۷۸

ناشر: حقوقی، پژوهشکده نوآوری حقوقی

مرکز پخش: تهران، میدان فلسطین، کتابفروشی سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۲۱۹۸۰ ۰۲۱-۸۸۹۰۲۸۴۳

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

حق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۹	..... دیباچه
۱۵	..... چکیده
۱۷	..... مقدمه
۱۹	..... فصل اول: تعاریف و مفاهیم بنیادین
۱۹	..... مبحث اول: مفهوم کودک
۲۰	..... گفتار اول: مفهوم و معیار کودکی در دین اسلام
۲۱	..... بند اول: دیدگاه قرآن کریم در مورد معیار کودکی
۲۹	..... بند دوم: معیار کودکی در سنت (روایات)
۳۸	..... بند سوم: معیار کودکی در کلام فقهای امامیه
۴۴	..... گفتار دوم: مفهوم و معیار کودکی در قوانین ایران
۴۷	..... گفتار سوم: مفهوم و معیار کودکی در معاهدات بین‌المللی
۴۹	..... مبحث دوم: مفهوم تنبیه بدنی
۴۹	..... گفتار اول: تعریف تنبیه بدنی
۵۳	..... گفتار دوم: مصادیق تنبیه بدنی
۵۴	..... مبحث سوم: اصطلاحات فقهی باب تنبیه
۵۴	..... گفتار اول: تأدیبات
۵۹	..... گفتار دوم: تعزیر
۶۲	..... مبحث چهارم: مفهوم مسئولیت
۶۳	..... گفتار اول: تعریف مسئولیت مدنی
۶۴	..... گفتار دوم: تعریف مسئولیت کیفری

- گفتار سوم: تفاوت مسئولیت مدنی و کیفری ۶۶
- فصل دوم: تنبیه بدنی کودکان در فقه امامیه ۶۹
- مبحث اول: اهمیت و ضرورت تنبیه بدنی به عنوان یک روش تربیتی .. ۷۰
- مبحث دوم: مشروعیت تنبیه بدنی کودکان ۷۳
- گفتار اول: عدم جواز تنبیه بدنی کودکان ۷۵
- گفتار دوم: جواز تنبیه بدنی کودکان ۷۷
- بند اول: دلالت ادله مطلوبیت تربیت بر جواز تنبیه بدنی ۷۷
- بند دوم: مقتضای اطلاق دلیل تنبیه بدنی به خاطر تأدیب ۷۹
- مبحث سوم: ادله تنبیه بدنی کودکان ۸۳
- گفتار اول: قرآن کریم ۸۳
- گفتار دوم: سنت (روایات) ۸۶
- بند اول: روایات بیانگر جواز تنبیه بدنی کودکان ۸۷
- بند دوم: روایات منع تنبیه بدنی کودکان ۹۹
- گفتار سوم: اجماع ۱۰۲
- گفتار چهارم: عقل ۱۰۴
- مبحث چهارم: مسئولیت شرعی کودکان ۱۰۶
- گفتار اول: مسئولیت مدنی ۱۰۶
- گفتار دوم: مسئولیت کیفری کودک ۱۰۷
- مبحث پنجم: حکم تأدیب کودک ۱۰۹
- مبحث ششم: شرایط تنبیه بدنی کودکان ۱۱۴
- گفتار اول: کیفیت تنبیه بدنی ۱۱۵
- بند اول: تنبیه آخرین مرحله تربیت ۱۱۶
- بند دوم: قصد تربیت ۱۱۸
- بند سوم: سن تنبیه شونده ۱۲۰

- گفتار دوم: افراد مجاز به تنبیه بدنی کودکان ۱۲۱
- بند اول: حاکم شرع ۱۲۱
- بند دوم: ولی کودک ۱۲۴
- بند سوم: وصی ۱۲۹
- بند چهارم: معلم ۱۳۰
- گفتار سوم: مقدار تنبیه بدنی کودکان ۱۳۳
- مبحث هفتم: ضمان تنبیه کننده ۱۴۵
- گفتار اول: اگر تنبیه کننده ولی شرعی کودک باشد ۱۴۵
- فصل سوم: تنبیه بدنی کودکان در حقوق موضوعه ۱۵۱**
- مبحث اول: تنبیه بدنی کودکان در اسناد بین المللی و منطقه‌ای ۱۵۱
- گفتار اول: ممنوعیت تنبیه بدنی کودکان در اسناد بین المللی راجع به حقوق کودک ۱۵۴
- بند اول: اعلامیه جهانی حقوق کودک ۱۵۴
- بند دوم: کنوانسیون حقوق کودک ۱۵۸
- گفتار دوم: ممنوعیت تنبیه بدنی کودکان در اسناد بین المللی حقوق بشر ۱۶۹
- بند اول: اعلامیه جهانی حقوق بشر سازمان ملل متحد ۱۷۰
- بند دوم: میثاق بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ۱۷۵
- بند سوم: میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی ۱۷۹
- بند چهارم: کنوانسیون منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی یا تحقیرآمیز ۱۸۲
- گفتار سوم: ممنوعیت تنبیه بدنی کودکان در اسناد منطقه‌ای حقوق بشر ۱۸۶
- بند اول: کنوانسیون اروپایی حقوق بشر ۱۸۷

دیباچه

مقوله حقوق کودک به‌رغم بدایت و سهولت ظاهری، موضوعی غامض، پیچیده و چندوجهی است به طوری که توسعه و ارتقای آن در هر جامعه‌ای، نیازمند اهتمام و دقت نظر کنشگران رسمی و غیررسمی در تمامی ابعاد و وجوه متعین است. امروزه، دغدغه‌های حقوق کودک تمامی عرصه‌های کلاسیک و مدرن حقوقی را به چالش فرا می‌خواند و در گستره علمی خود هضم و جذب می‌کند. فقر، کار، سلامت، آموزش، محیط زیست، تابعیت، مشارکت، سرپرستی، حضانت، خسارت، بزه‌دیدگی و جرم از جمله کلیدواژگانی است که پای حقوق کودک را به عرصه‌های مختلف حقوق بشر، حقوق سلامت، حقوق محیط زیست، حقوق مدنی، حقوق کیفری، حقوق اساسی، حقوق بین‌الملل خصوصی و ... باز کرده است.

یکی از ابعاد مهم و بحث برانگیز، پیرامون حقوق کودک، مسأله تربیت کودکان و حق تأدیب آنان و چگونگی و حدود و ثغور این حق است. از سویی با لزوم علمی و عقلانی تربیت اطفال و نوجوانان مواجهیم و از سوی دیگر با ضرورت عدم سوءاستفاده از این حق و ترسیم چارچوبی مشخص برای قاعده‌مندی آن. در این میان، تنبیه کودک به معنای ایراد صدمه جسمی یا اعمال خشونت علیه وی، مورد تقبیح صریح بسیاری از فعالان حقوق کودک و اسناد و کنوانسیون‌های بین‌المللی قرار گرفته و لازم است تا مزرهای آن با تأدیب و تربیت کودک، مورد واکاوی و بازشناسی قرار گیرد.